

P A N U :

RAVINTOLA OULUNPORI

Edellisessä pakinassani oli palovirhep. kääntänyt viimeisen vuosiluvun vääräksi. Piti olla 1864, joita vuodelta ovat vanhimmat tiedossa olevat Nylanderin—Santaholman talon piirustukset. Juttu käsitteli kuitenkin tätä vanhempaa aikaa. (Väärä siellä oli myös siipihöyry Uleåborgin tekovuosi: piti olla 1838). Voidaan tietenkin keskustella siitä, onko vai ja ja jos, niin milloin, vanha talo arvokas. Asiaan vaikuttavat monet seikat: talon ikä, tyyli, rakennus- ja muu historia. Sekä Muinaistieteellinen toimikunta että kaupunginhallituksemme asettama Oulun vanhojen rakennusten inventointitoimikunta päätyivät kumpikin taholleen jo ilman "muuta historiaa" kuin tyyli- ja rakennushistoria — viimeksimainittukin paljolti ilmassa — ehdotuksiin: ns. Santaholman talo, I (ent III) — 18, ehdottomasti säilytettävä.

Syksyllä hierottiin jo kauppaa, ja ennen pitkää omistusoikeus siirtyi taloyhtiölle, jolla nyt on hallussaan korttelin molemmat Kauppurienkadun puoleiset kulmatontit Aleksanterinkadulta Torikadulle. Sen jälkeen kun joulukuun kuudentena kirjoitin Nylanderin—Santaholman vanhan kivitalon tulevaisuuden näköaloista, on julkisuudessa jo useitakin kertoja puhuttu talon säilymiseen ja säilyttämiseen liittyvistä suunnitelmista, joista jo tuolloin olisin jotain tiennyt. Nylanderin—Santaholman talossa saatat ainakin osittain toteutua suunnitelmat, joita on esittänyt Franzénin—Liskon vanhan kivitalon tulevaisuutta kaavailtaessa.

Arkkitehti Antti Rissanen on kuulemma jo aikoja sitten ryhtynyt suunnittelemaan monumentaalista kivitaloa ravintolarakennukseksi. Kuvamme, jotka on otettu alakeran keittiöstä, antavat jonkinlaisen mielikuvan I kerroksen rakennelmista, valitettavasti kuitenkin vain jonkinlaisen: antavan kuvaukselluman löytäminen on vaikeaa. Sensijaan on varmaa, että sinne syntyy aito kellariravintola, keskiaikaisen tuntuinen, tekee mieli sanoa. Kivijalan ikkunasyvennykset ovat lähes kaksimetriset. Mahdollisessa entisöimisessä ei tietenkään tarvitse pyrkiä kustavilaista aikaa kauemmas. Ystävänä asiantuntija piti täysin mahdollisena, että rakennelmat ovat kolmannen Kustaan ajalta.

Kivijalasta on suora yhteys yläkertaan, jossa siis on asunut Nylandereita, Ringvalla, Tornbergeja (?) Helaakoskeja, Suomalainen Nuija, tuomiokapituli... On tässä talossa siis syöty, juutu, tehty kauppoja ennenkin, valettu kannuja, ideoitu, rukoiltu, aateltu, poliitikoitu. On kirjoitettu tiedettä ja painettu kirjoja.

Aira Helaakosken sekä viimeettä tämänkeväisen Oulun matkan aikana oli taas tilaisuus tarkistaa Helaakoskien asumista Nylanderin—Santaholman talossa. Lehtori Antti Rietrikki Helaakoski palasi Turusta Ouluun syksyksi 1907 asettuen asumaan taloon Aleksanterink. 19. Helaakoskien keittiö mahtavine leivinuuneineen oli alakerrassa, josta oli, paitsi suorat portaat, myös suora huutorvi yläkertaan, Väitöskirjaa suun-

nitelleen kunnianarvoisan lehtori Helaakosken työhuone samoin kuin muut perheen asuinhuoneet oli II kerroksessa. Aaro Helaakosken ikä- ja pihatoverilta Erkki Ruotsalolta olen kuullut yhtä ja toista senaikaisesta elämästä, Airalta samoin. Helaakoskien aikana oli Suomalaisella Nuijalla, joka oli aatteellis-poliittinen yhdistys. hallussaan II kerroksen kolillis-pohjoispää, mm. suuri sali. Aira, taidemaalari, joka myöntää olleensa utelias pikkutyttö, kuulemma hyvin viihtyi kerhon puolella kuuntele-massa setien puheita.

1920-luvun alussa yläkerrassa toimi mm. Oman Kannan kirjapainon konttori, muisteli äskettäin Lipposen Eikka, joka samalla pyysi saada ilmoitautua yhdeksi siihen monipäiseen joukkoon, jonka olen kertonut aloittaneen uransa talossa painetun Kaiku-lehden kantajana. Tämä oli tapahtunut noin 1921, jolloin Eikan mukaan Kaiku painettiin kivitalomme kulkahuoneistossa, käynti ensimmäisestä pihaovesta. Kulkahuoneistossa, jonne nouseaan suoraan Kauppurienkadulta, oli aikaisemmin ollut Anniskeluyhtiön viina-kauppa, viini- ja konjakkikauppa, kuten joku sen fiinimmästi sanoi. — 1. 6 1926 muutti yläkerran asukkaaksi Oulun tuomiokapituli, joka siihen saakka vuodesta 1900 alkaen oli toiminut H. W. Snellmanin omistamassa talossa Rantakatu 1 eli siis siinä, missä se jälleen nykyisin toimii. Piispana oli silloin J. R. Koskimies ja hiippakunta oli — Kuopion hiippakunta. Tuomiolo. vastina oli J. A. Mannermaa, talon omistajan, kauppaneuvoksetar Maikki J. Santaholman o.s. Mennander velli. Piispanistuin oli tässä 1. 7. 1937 saakka, jolloin se muutettiin puhelinyhtiön taloon Kauppurienkadun toiselle puolelle.

Minun käsittääkseni ei ole olemassa mitään estettä Aleksanterinkadun ja Torikadun välisen Kauppurienkadun puoleisen korttelin kolmanneksen rakentamiselle, sen

jälkeen kun sille paikalle on vahvistettu rakennusoikeudet ja -piirustukset ja vanhan kivitalon säilyttäminen korkeimmalta taholta si- netöity Se kaikki, mitä monet meistä rahattomista ja liikeasioissa huonopäisistä haaveilivat purkamattomana tyylikkääseen ja oululaisittain ainutlaatuisen Santaholman umpiipihaan, kulminoituu nyt Nylanderin—Santaholman jyhkeään kivitaloon. Eikö tulevaa ravintolaa voisi ristiä esim. Oulunporiksi? Ravintola OULUNPORI. Varatkaa heti! Kabinetteja: Antin kamarin (kahden Antin muistolle), Ringvallin, Höyrykuunarin, Anniskelun, Kaiku, Nuija tai Suomalainen Nuija, Kompiainen (anteeksi vain, Kompiainen...)! "S'il vous plait!" Ehdotuksista pyydän vain illallisen kussakin, avec...